

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátu složeném z předsedy senátu Mgr. Tomáše Motla a soudkyň JUDr. Blanky Trávníkové a Mgr. Lucie Jackwerthové ve věci žalobkyně **Jany M.**, nar. xxx, bytem v xxx, xxx, zastoupené Ing. Josefem S., bytem v xxx, xxx, proti žalované **MUDr. Evě K.**, nar. xxx, bytem v xxx, xxx, zastoupené JUDr. Ivo Mrázem, advokátem se sídlem v Praze 1, Vladislavova 1747/16, **o neplatnost závěti a určení dědice**, o odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 25. ledna 2016, č. j. 13 C 64/2013-171,

takto:

I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výrocích II, III, IV a V **potvrzuje.**

II. Žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení 12 826 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku do rukou advokáta žalované.

Odůvodnění:

Předmětem sporu bylo určení neplatnosti závěti č. 3 ze dne 11. 1. 2012 zůstavitelky Milady T., zemřelé dne xxx a určení, že žalobkyně je výlučnou dědičkou zůstavitelky ze závěti č. 2 ze dne 12. 5. 2009 NZ 126/2009, N 160/2009. Soud prvního stupně napadeným rozsudkem rozhodl tak, že zrušil povinnost žalobkyně zaplatit státu zálohu na zpracování znaleckého posudku ve výši 2000 Kč uložené usnesením ze dne 5. 11. 2013 (výrok I.), zamítl žalobu s návrhem na určení neplatnosti závěti č. 3 ze dne 11. 1. 2012 (výrok II.), zamítl

žalobu s návrhem na určení žalobkyně výlučnou dědičkou podle závěti č. 2 ze dne 12. 5. 2009 NZ 126/2009, N 160/2009 (výrok III.) a konečně rozhodl, že je žalobkyně povinna nahradit žalované náklady řízení 21 903 Kč (výrok IV.).

Soud prvního stupně zamítl žalobu na určení neplatnosti závěti s tím, že na takovém určení není naléhavý právní zájem a neexistuje zákonné ustanovení, které by takovouto žalobu umožňovalo. Žaloba se měla týkat dědického práva nikoli neplatnosti právního úkonu – závěti. Ohledně uplatněného nároku žalobkyně na určení, že je výlučnou dědičkou zůstavitelky uvedl soud prvního stupně, že se žalobkyni nepodařilo prokázat neplatnost závěti ze dne 11. 1. 2012. Tvrzená nezpůsobilost zůstavitelky byla vyvrácena znaleckým posudkem a výpovědí znalce MUDr. Tomáše Turka. Námitka žalobkyně týkající se pravosti písma na závěti ze dne 11. 1. 2012 byla vyvrácena znaleckým posudkem a výpovědí znalkyně Mgr. Marie Beňové, která dospěla ke kategorickému závěru, že s vysokou pravděpodobností závěť sepsala a podepsala zůstavitelka. Námitka protiprávních manipulací se závětí ze dne 11. 1. 2012 nebyla soudu prokázána, neboť závěť byla notářce zaslána domovem důchodců, proto ji neměla notářka k dispozici okamžitě, jako dvě časově předcházející závěti zůstavitelky, které byly sepsány notářským zápisem a uloženy do notářské úschovy. Problém přepisovaného data nemohl způsobit neplatnost závěti ze dne 11. 1. 2012, neboť se přepis netýká žádné z číslic, která by mohla mít vliv na určení. Určení dědičky bylo v závěti dostatečné. Vzhledem k tomu, že pravou a časově poslední závětí zůstavitelky je právě závěť ze dne 11. 1. 2012, v níž je dědičkou některých věcí a práv určena žalovaná, žalobkyně nemohla být úspěšná se svou žalobou v části určení svého výlučného dědického práva.

Proti rozsudku podala žalobkyně včasné a přípustné odvolání, v němž namítala, že soud prvního stupně nedostatečně zjistil skutkový stav ve věci, když nepřipustil navrhovaný znalecký posudek ústavu kriminalistiky a nedoplnil znalecké zkoumání o posouzení, zda závěť byla napsána v různých časových obdobích, především zda celé datum a podpis byly napsány ve stejný okamžik, a kdy bylo datum přepsáno. Dále soud prvního stupně nesprávně nepřipustil revizi písmoznaleckého posudku a posudku zdravotního stavu zůstavitelky.

Odvolací soud odvoláním napadený rozsudek soudu prvního stupně a jemu předcházející řízení přezkoumal podle § 212 a násl. o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání žalobkyně není důvodné.

Žaloba byla podána dne 25. 3. 2013 na základě usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 1. 2. 2013 podle § 175k odst. 2 o. s. ř., a to při zachování prekluzivní lhůty k podání žaloby určené uvedeným usnesením.

Podle obsahu spisu soudu prvního stupně zůstavitelka Milada T. zemřela dne xxx v domově pro seniory xxx. Žalobkyně a žalovaná byly neteřemi zůstavitelky, která neměla bližších příbuzných. Předmětem dědictví byl podle obsahu dědického spisu vedeného Obvodním soudem pro Prahu 8 sp. zn. 20 D 691/2012 především členský podíl v bytovém družstvu Bytové družstvo xxx v likvidaci, se sídlem v xxx, xxx. Zůstavitelka pořídila dne 16. 2. 2007 prvou ze svých závětí, podle které odkázala svůj majetek oběma účastnicím, a to každé jednou polovinou. Další závěť pořídila zůstavitelka dne 12. 5. 2009 a dle této závěti měla být výlučnou dědičkou zůstavitelky žalobkyně. Obě tyto závěti byly učiněny formou notářského zápisu. V dědickém řízení byla zjištěna další závěť pořízená holografně, tedy vlastní rukou dne 11. 1. 2012. Podle této v pořadí třetí a časově nejnovější závěti měla zdědit byt v xxx, xxx a finanční hotovost žalovaná.

Závěť ze dne 11. 1. 2012 je vyhotovena na linkovaném papíře a ručně psaná. Zůstavitelka je označena jménem, příjmením a adresou xxx, xxx, žalovaná je označena jménem, příjmením a bydlištěm xxx, xxx. Podle obsahu má být žalovaná dědičkou bytu xxx, xxx a finanční hotovosti. Závěť je datována 11. 1. 2012. První dvě číslice v údaji roku, tedy 20 jsou zjevně přepisovány, zřejmě původně z číslic 19.

Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně konstatuje, že závěť je dostatečně určitá, neboť jsou nezaměnitelně identifikovány jménem, příjmením a bydlištěm zůstavitelka i žalovaná. Rovněž nejsou dány pochybnosti o obsahu projevu vůle, neboť zůstavitelka jednoznačně odkazuje byt na adrese xxx, xxx.

Soud prvního stupně se správně vyjádřil k námitce žalobkyně, že byl v závěti přepisován rok v datu sepsání závěti. Odvolací soud se s tímto odůvodněním ztotožňuje, kdy chyba v psaní roku není ničím neobvyklým. Poslední dvě číslice jsou ovšem uvedeny zcela jednoznačně, proto by mohlo přepisování znamenat pouze to, že původně byl uveden rok 1912. Zůstavitelka se však narodila až v roce 1925 a tak nelze dospět k jinému závěru, než že se zůstavitelka při sepisování závěti pouze přepsala a chybu sama opravila. Tato námitka tedy nebyla odvolacím soudem ve shodě se soudem prvního stupně shledána opodstatněnou.

Žalobkyně namítala dále to, že zůstavitelka byla ve špatném zdravotním stavu a za zvýšeného působení žalované sepsala spornou závěť, aniž by odpovídala jejímu skutečnému a vědomému rozhodnutí. Soud prvního stupně provedl důkaz znaleckým posudkem a výpovědí znalce MUDr. Tomáše Turka. Znalec jednoznačně v závěru svého znaleckého posudku ze dne 20. 2. 2015 uvedl, že zůstavitelka Milada T., nar. xxx byla v době psaní závěti 11. 1. 2012 schopna z hlediska rozumového a volního k takovému úkonu a byla schopna svým rozumem posoudit a na základě své vůle nakládat se svým majetkem pro případ smrti. Zůstavitelka netrpěla k datu 11. 1. 2012 závažnou duševní poruchou. Nebyla přítomna demence, nebyly výraznější poruchy paměti, či narušení exekutivních (výkonových funkcí). Byla přítomna xxx centrována k umístění do domova pro seniory. Diagnostikována porucha xxx. Dle dostupné zdravotnické dokumentace neměla tato nemoc vliv na rozpoznávací a volní schopnosti forenzně významným způsobem. Znalec ve svém výsledku doplnil, že vycházel z dostupné zdravotnické dokumentace a zejména zprávy o psychiatrickém vyšetření, které zůstavitelka podstoupila krátce po čase sepsání závěti. V této zprávě se žádný popis demence zůstavitelky neobjevil. Odvolací soud pro posouzení této námítky vyzval žalobkyni ke konkretizaci tvrzených vad posudku znalce. Žalobkyně zpochybnila vstupní materiály posudku MUDr. Tomáše Turka, kterému vytkla, že neměl zprávu obvodního lékaře po hospitalizaci na Bulovce, nespojil se s MUDr. B., aby mu vysvětlila údaj ve své zprávě, podle níž nebyla zůstavitelka schopna nakládat s penězi. Odvolací soud však konstatuje, že v podkladech znaleckého posudku je uvedena propouštěcí zpráva Fakultní nemocnice na Bulovce z doby hospitalizace od 4. 11. 2010 do 17. 1. 2011, tedy těsně časově předcházející umístění zůstavitelky do domova pro seniory xxx dne 20. 1. 2011 a také zpráva o příjmu do domova ze dne 20. 1. 2011. V obou zprávách je uvedeno, že je zůstavitelka orientována naprosto jednoznačně. Zejména pak je v materiálech uvedena zpráva psychiatrické ambulance MUDr. Ota M. ze dne 2. 2. 2011, tedy v těsné časové souvislosti s datem sepsání sporované závěti. Podle této zprávy byla zůstavitelka dobře orientována, pouze nejistá časem, bez bludu a halucinací, pouze situačně mírně dekompenzována. Znalec tedy vycházel podle názoru odvolacího soudu z dostatečného materiálu, který se časově vztahoval k posuzovanému období. Zprávy byly vyhotoveny nemocnicí po hospitalizaci zůstavitelky, domovem pro seniory při rozsáhlejší vstupní vyšetření a odborníkem psychiatrem. Závěry s takovou relevancí nemohla zvrátit zpráva obvodního lékaře, neboť jeho úkolem není odborně zkoumat

psychický stav pacienta a proto akcent znalce na zprávu psychiatrické ambulance považuje odvolací soud za zcela logický. A to zejména za situace, kdy zpráva psychiatra obsahově odpovídala zprávám nemocnice a vstupního vyšetření domova pro seniory. Obě zařízení totiž měly se zůstavitelkou v předmětném období ten nejužší možný kontakt, neboť v nemocnici byla zůstavitelka hospitalizována a poté převedena do domova pro seniory. Jiné námitky žalobkyně proti znaleckému posudku nevznesla a nenavrhl ani jiných důkazů k prokázání svých tvrzení o nepříznivém zdravotním stavu zůstavitelky a zmiňované demenci. Soud prvního stupně provedl k chování zůstavitelky rovněž výslechy svědkyň Andrey R., Lucie H. a Evy D., pracovníků domova pro seniory xxx. Žádná z nich však ve výpovědi neuvedla nic, co by nasvědčovalo tvrzením žalobkyně. Svědkyně R. a D. dokonce výslovně vypověděly, že si nevšimly, že by zůstavitelka vystupovala zmateně. Přitom tyto osoby měly v posuzovaném období nejbližší a každodenní kontakt se zůstavitelkou, která v době sepsu sporované závěti a v těsné časové souvislosti s ní žila v uvedeném domově.

Žalobkyně namítala rovněž nesprávnost znaleckého posudku z oboru písmoznalectví Mgr. Marie Beňové ze dne 11. 2. 2014. Znalce v závěru posudku uvedla, že spornou závěť ze dne 11. 1. 2012 napsala a s vysokou pravděpodobností i podepsala Milada T. Po výzvě odvolacího soudu rovněž i zde odůvodnila žalobkyně nesprávnost posudku nedostatky vstupních materiálů, kdy znalce neměla podle žalobkyně k dispozici ručně psaný deník zůstavitelky, který si tato vedla v domově pro seniory ručně na linkovaném papíře. Deník však soudu nebyl předložen ani nebyly předestřeny konkrétnější námitky žalobkyně, v čem by byl tento materiál odlišný od těch, které znalce k dispozici měla. Odvolací soud konstatuje, že znalce podle obsahu spisu měla k dispozici několik stran ručně psaného textu zůstavitelky na čtverečkovaném papíře, které podle obsahu jsou zápisy o životě v domově. Za této situace neshledal odvolací soud námitku žalobkyně důvodnou.

Žalobkyně již v řízení před soudem prvního stupně navrhovala doplnit dokazování dále znaleckým posudkem ústavu kriminalistiky k posouzení, zda závěť byla napsána v různých časových obdobích, především zda celé datum a podpis byly napsány ve stejný okamžik a kdy bylo datum přepsáno. Odvolací soud konstatuje, že za situace, kdy bylo znalecky prokázáno, že závěť byla sepsána a podepsána zůstavitelkou, tato námitka nemohla zvrátit sama o sobě závěr o věci. Podle § 476 odst. 1, 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, v tehdy platném znění (dále jen „obč. zák.“) zůstavitel může závěť buď napsat vlastní rukou, nebo ji zřídit v jiné písemné formě za účasti svědků nebo ve formě notářského zápisu. V každé závěti musí být uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána, jinak je neplatná. Předepsané náležitosti závěť obsahuje a to všechny uvedené vlastní rukou zůstavitelky. Za této situace nemohlo způsobit neplatnost závěti, jestliže by si zůstavitelka rozepsala text závěti několik měsíců před jejím dokončením, datováním a podpisem. Závěť byla sepsána její rukou, její rukou datována a podepsána. Navrhované další znalecké zkoumání tedy nemohlo způsobit zvrát výsledků dokazování a bylo tedy nadbytečné. Navíc odvolací soud dodává, že má také navrhované zkoumání za technicky nemožné. Aby měla ve věci žalobkyně úspěch, musela by prokázat, že sporovaná závěť ze dne 11. 1. 2012 byla sepsána před závětí časově předcházející ze dne 12. 5. 2009. Časový odstup je tak velice malý a posouzení stáří inkoustu na listině není technicky schopno podle znalostí odvolacího soudu z jeho úřední činnosti takovou přesnost zajistit. Soud prvního stupně tak postupoval správně, když dokazování v tomto směru již nedoplňoval a k doplnění nepřistoupil ani soud odvolací.

Odvolací soud se rovněž ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně o nedostatku naléhavého právního zájmu [§ 80 písm. c) o. s. ř. ve znění platném k datu podání žaloby]. Vzhledem k tomu, že se v tomto řízení žalobkyně domáhala rovněž určení svého

dědického práva, nemůže být dán současně naléhavý právní zájem na určení neplatnosti závěti jako právního úkonu. Závěr o platnosti závěti je předběžnou otázkou v řízení o určení dědického práva žalobkyně. Nelze přehlédnout, že navrhované určení neodpovídá ani usnesení dědického soudu dle § 175k odst. 2 o. s. ř. v tehdejšímu znění a navíc je jednoznačně navrhováno určení právní skutečnosti (neplatnosti závěti), když citované ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. připouští pouze žaloby na určení práva nebo právního vztahu.

Ze všech těchto důvodů odvolací soud podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrdil napadený rozsudek jako věcně správný včetně správného rozhodnutí o náhradě nákladů řízení vedeného před soudem prvního stupně a správného rozhodnutí o povinnosti zaplatit státu jeho náklady.

O náhradě nákladů odvolacího řízení soud rozhodl podle § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 224 odst. 1 o. s. ř. tak, že úspěšné žalované náleží náhrada mimosmluvní odměny jejího advokáta za dva úkony právní pomoci – vyjádření k podanému odvolání a účast při jednání odvolacího soudu podle § 7 bod 4, § 11 odst. 1 písm. d), g) advokátního tarifu ve výši 5000 Kč s použitím § 12 odst. 3 advokátního tarifu, neboť řízení mělo dva předměty, a to o určení neplatnosti závěti a určení dědického práva. Dále náleží žalobkyni paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč podle ustanovení § 13 odst. 3 tarifu a náhrada 21 % DPH ve výši 2226 Kč. Celkem tedy náhrada nákladů odvolacího řízení dosáhla výše 12 826 Kč.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat dovolání do **dvou** měsíců od jeho doručení. Dovolání se podává u soudu prvního stupně a rozhoduje o něm Nejvyšší soud.

V Praze dne 8. března 2017

Mgr. Tomáš Mottl, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Kristýna Petrásková